

ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВСТВА

Стаття присвячена актуальній проблемі організації самостійної роботи майбутніх учителів іноземної мови та світової літератури з лінгвокраїнознавства.

Автор аналізує наукові засади порушеної проблеми в сучасній педагогічній науці і вузівській практиці викладання, розкриває специфіку самостійної підготовки студентів під час опрацювання лінгвокраїнознавчої теми «Святкові традиції Великобританії. День Святого Валентина». Розроблена методична система спрямована на поглиблення фахових і культурологічних знань майбутніх філологів, розвиток у них самоосвітніх і комунікативних умінь, активізацію творчого мислення, розширення досвіду самостійної пошукової діяльності.

Ключові слова: самостійна робота, самоосвітня компетентність, студенти-філологи, лінгвокраїнознавство.

Статья посвящена актуальной проблеме организации самостоятельной работы будущих учителей иностранного языка и мировой литературы по лингвострановедению.

Автор анализирует научные подходы к решению затронутой проблемы в современной педагогической науке и вузовской практике преподавания, раскрывает специфику самостоятельной подготовки студентов во время отработки страноведческой темы «Праздничные традиции Великобритании. День Святого Валентина». Разработанная методическая система направлена на углубление профессиональных и культурологических знаний будущих филологов, развитие у них самообразовательных и коммуникативных умений, активизацию творческого мышления, расширение опыта самостоятельной поисковой деятельности.

Ключевые слова: самостоятельная работа, самообразовательная компетентность, студенты-филологи, лингвострановедение.

Постановка проблеми. Серед стратегічних завдань модернізації освітньої галузі в Україні пріоритетного значення набувають завдання щодо оновлення «структури, змісту та організації освіти на засадах компетентнісного підходу», «підвищення якості освіти на інноваційній основі» [8]. Перенесення акцентів на результати професійної підготовки фахівців із вищою педагогічною освітою посилило інтерес науковців, викладачів-практиків до проблеми організації самостійної роботи в системі вузівського викладання, формування самоосвітньої компетентності майбутніх учителів англійської мови і світової літератури. Останнє зумовлює актуальність пропонованої розвідки, її теоретичне і практичне значення.

Мета статті – проаналізувати сучасну теорію і практику організації самостійної роботи студентів, визначити методичні підходи до розвитку самоосвітньої компетентності майбутніх учителів англійської мови і світової літератури під час опрацювання лінгвокраїнознавчої теми «Святкові традиції Великобританії. День Святого Валентина».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичним підґрунтям порушеної проблеми виступають праці В.Андрущенка, Б.Гершунського, Л.Губерського, В.Кременя, О.Савченко, в яких обґрунтовано перехід від знаннєвої до компетентнісної освітньої парадигми, перенесення акценту з трансляції навчального змісту на формування самоосвітньої, дослідницької компетентностей. Оцінка результатів освітньої підготовки, на думку Б.Гершунського, має здійснюватись з урахуванням усіх складників: «...у вигляді якісної і кількісної оцінки знань, умінь, навичок, творчих, світоглядних, ментальних та поведінкових якостей, котрими оволодіває людина (або спільнота людей) у процесі здобуття освіти відповідного рівня і профілю» [1, с.57]. Дослідник не ототожнює поняття «грамотність», «освіченість», «професійна компетентність», розуміючи під останньою таку категорію, що визначається «рівнем власної професійної освіти, досвідом та індивідуальними здібностями людини, її мотивованим прагненням до неперервної самоосвіти і самовдосконалення, творчого і відповідального ставлення до справи» [1,

с.65]. Схожу позицію займає В.Кремень, який наголошує: «Тепер освіченість полягає не в обсязі утримуваних в пам'яті знань..., а в оволодінні загальною системою орієнтації в океані інформації, у створенні «фільтрів», чітких способів відбору цінної (для себе насамперед) інформації. Головне – знати, як знайти потрібні знання» [6, с.7].

Проблемі організації самостійної роботи студентів присвячено дослідження С.Архангельського, Е.Брекотіна, В.Загвязинського, Л.Заякіної, С.Зинов'єва, В.Козакова, П.Підкасистого, В.Слободана, В.Ужика та ін. Зокрема, В.Загвязинський під самостійною роботою розуміє діяльність студентів щодо засвоєння знань та вмінь, котра протікає без безпосереднього керівництва викладача, хоча і спрямовується ним. Системність самостійної роботи передбачає охоплення основних форм, методів і прийомів її організації у вузівській практиці викладання [4, с.154-159].

У визначенні концептуальних підходів до організації самостійної роботи студентів з іноземної мови спирались на розвідки М.Бородуліної, Г. Вишневської, Я.Гулецької, І.Павлової, Н.Ягельської, в яких наголошується на необхідності активізації мовленнєвої діяльності майбутніх фахівців на основі сучасних технологій навчання, пріоритетності розвитку за їх допомогою інформаційно-пошукової, науково-дослідницької, лінгвістичної, міжкультурної, комунікативної компетенцій студентів філологічних спеціальностей. Наприклад, у статті Я.Гулецької «Організація самостійної роботи магістрів з використанням інформаційно-комунікаційних технологій при вивченні іноземної мови» зазначається, що ІКТ значно підвищують пізнавальну активність студентів, «призводять до перебудови навчального процесу в бік самостійних форм навчання...» [3, с.77]. Особливої уваги заслуговує проблема формування міжкультурної компетенції, завдяки якій, як слушно зауважує О.Мартинюк, майбутні філологи навчаються «розпізнавати функції і значення лінгвістичних... відмінностей на соціальному, географічному й історичному рівнях...» [7].

Виклад основного матеріалу. В українському педагогічному словнику С.Гончаренка самостійність розглядається як одна із властивостей особистості, що

«характеризується двома факторами: по-перше, сукупністю засобів – знань, умінь і навичок, якими володіє особистість; по-друге, ставленням особистості до процесу діяльності, її результатів і умов здійснення, а також зв'язками з іншими людьми, які складаються в процесі діяльності» [2, с.297]. В «Енциклопедії освіти» під самостійною роботою студентів розуміється «планована індивідуальна або колективна робота студентів, що виконується за завданням і при методичному керівництві викладача, але без його безпосередньої участі» [5, с.804]. Серед передумов організації самостійної роботи у ВНЗ виокремлюють підвищений рівень мотивації студентів щодо виконання пропонованих завдань, чітке визначення їх зв'язку із майбутньою професійною діяльністю; навчально-методична підтримка; розроблення поточної і рубіжної форм контролю.

Особливо важливого значення самостійна робота набуває у процесі опанування вузівського курсу «Лінгвокраїнознавство», що має на меті сформувати у студентів-філологів цілісне уявлення про найважливіші історичні події, особливості культури і традицій країни, мова якої вивчається; розвивати комунікативні й дослідницькі вміння, збагачувати загальнокультурний та естетичний досвід.

Самостійна робота студентів з лінгвокраїнознавства охоплює такі види навчальної діяльності: доопрацювання конспектів лекцій, підготовка повідомлень, виступів і доповідей за пропонованими або власне ініційованими темами; написання рефератів, сценаріїв, виконання дослідницьких робіт тощо.

Підходи до організації самостійної роботи у вищій школі залежать від рівня підготовки студентів. Якщо на молодших курсах самостійна робота передбачає «розширення і закріплення знань і умінь, що одержуються на лекціях і семінарах, напр.: написання реферату, формулювання якогонебудь поняття; огляд з рекомендованої теми із залученням додаткового матеріалу з друку та інформаційних ресурсів інтернету; написання глосарію – короткого роз'яснення термінів і понять за заданою темою», то на старших курсах ця робота «повинна сприяти розвитку творчого потенціалу студента і реалізації професійних навичок» [5, с.805]. Проілюструємо власні методичні підходи до

Питання педагогіки

вирішення порушеної проблеми на матеріалі лінгвокраїнознавчої теми «Святкові традиції Великобританії. День Святого Валентина».

На початковому етапі студенти отримують завдання зібрати матеріали про історію виникнення свята, підготувати презентацію «Valentine's Day in the Art», вибрати та прокоментувати окремі епізоди з роману В. Скотта «Пертська красуня, або Валентинів день», що стосуються святкових традицій вітання коханих. З урахування рівня підготовки студентів, їхніх творчих здібностей і зацікавлень пропонуються для самостійного опрацювання такі додаткові запитання і завдання:

1. Використовуючи розділи IV та V роману В. Скотта «Пертська красуня, або

Валентинів день», підготуйте стислу оповідь про особливості святкування дня Святого Валентина у середньовічній Шотландії.

2. Який подарунок підготував Сміт коханій Кетрін Гловер до дня святого Валентина?

3. Який вірш присвятив він своїй коханій?

4. Що має на увазі Сміт, коли говорить про «his quality of Valentine»?

5. Що означає традиція вибору Валентина або Валентини на цілий рік?

6. Використовуючи інтернет-джерела, випишіть ідіоми, пов'язані з коханням.

7. Поєднайте вміщені в таблиці 1 ідіоми з їхніми правильними значеннями.

Таблиця 1.

Ідіоми про кохання

№	Ідіома	Лексичне значення
1.	love at first sight	a couple who get along perfectly
2.	to fancy someone (B. E.)	find the right or perfect person
3.	to have a crush on someone	for a couple to show everyone how much they are in love
4.	to go out with someone (B. E.)	get married
5.	to fall head over heels for someone	get married
6.	to be loved-up (B. E.)	instant love
7.	find Mr. Right	the place where two lovers live
8.	to be lovey-dovey	the words "I love you"
9.	those three little words	to be able to think only about one person
10.	a love-nest	to completely fall in love
11.	a match made in heaven	to date someone
12.	walk down the aisle together	to exist in a warm feeling of love
13.	tie the knot	to find someone attractive

8. Складіть невелике оповідання, використовуючи пропоновані ідіоми: to have a crush on someone, to be loved-up, find Mr. Right, to be lovey-dovey, those three little words, a match made in heaven.

9. Напишіть власні валентинки з використанням ідіом та прислів'я: «Beauty is in the eye of the beholder (beauty is subjective), let your heart rule your head (allow your emotions to control your rational side), wear your heart on your sleeve (show other people how you are feeling)».

10. Підготуйте власний твір на тему: «Celebration of the Valentine's Day. Its historical background and today's traditions».

Під час наступного семінарського заняття відбувається інсценізований звіт, під час якого переодягнені в літературних персонажів старшокурсники занурюються в епоху середньовічної Англії і разом із вальтерскоттівськими героями

розкривають таємниці цього свята, традиції його святкування. Студенти виступають із повідомленнями і доповідями, що супроводжуються показом самостійно відібраних ілюстрацій, фрагментів кінофільмів, прослуховуванням аудіозаписів тощо.

“The origins of Valentine's Day: Ancient Roman Traditions”

In ancient Rome on February 15 began the festivity called **Feast of Lupercalia** – an ancient pagan fertility celebration. On February 14 was a holiday to honour Juno, queen of the Roman gods and goddesses and goddess of women and marriage. On the eve of the Feast of Lupercalia, girls would write love letters and leave them in a large urn. The boys of Rome would then draw a note from the urn to determine their partners for the festival. Then on the festival's day the boys exchanged gifts with the girls who wrote the message they had chosen. And the couples spent

time together during the feast. Generally speaking, the lives of young boys and girls were strictly separated. So, sometimes the parting of the boys and girls during the feast ended up with their falling in love with each other and their later marriage.

“Saint Valentine. Who was he?” (find a few versions)

There's also some controversy regarding **Saint Valentine**, for whom the famous day is named. The Catholic Church recognizes at least three different saints named Valentine or Valentinus, all of whom were martyred. One popular legend contends that **Valentine** was a priest who served during the third century in Rome. Under the rule of emperor Claudius II was involved in many bloody and unpopular campaigns. Claudius the Cruel was having a difficult time getting soldiers to join his military leagues. He believed that the reason was that roman men didn't want to leave their loves of families. As a result Emperor Claudius II decided that single men made better soldiers than those with wives and families, he outlawed marriage for young men – his crop of potential soldiers. Valentine, realizing the injustice of the decree, defied Claudius and continued to perform marriages for young lovers in secret. When Valentine's actions were discovered, Claudius ordered that he be put to death. He was condemned to be beaten to death with clubs and to have his head cut off. While in prison, it is believed that Valentine fell in love with a young girl – who may have been his jailor's daughter – who visited him during his confinement. Some scientists say that her name was Julia and she was blind. Valentine converted jailors family to Christianity and restore the girl's sight. But love didn't prevail. Before he was executed on February 14 in 270 AD, he wrote her a letter, which he signed “*From your Valentine*”, an expression that is still in use today. So, Valentine actually sent the first 'valentine' greeting himself. Other stories suggest that Valentine may have been killed for attempting to help Christians escape harsh Roman prisons where they were often beaten and tortured.

“Valentine Symbols and their origin”

Cupid is the Roman God of Love and the most popular symbol for Valentine's day. Originally he was shown as a young man with a bow and arrows. His arrows were invisible and his victims wouldn't be aware that they were shot until they fell in love. In Victorian era people want to make Valentine's Day more for

women and especially for children so they made from handsome Roman Adonis guy a chubby baby.

The colours of Valentine's Day are pink (the symbol of innocents or virginity), red (symbolizes warmth and feeling), white (the symbol of purity and faith).

A heart (red and pink) with an arrow piercing through it is the most common shape and look for a Valentines. In ancient time people believed that the heart was the seat of love and affection in the human body. So, the heart is a symbol both of love but also vulnerability. When you send someone a Valentine, you take a risk of being rejected. Thus a piercing arrow is a symbol of death.

Valentine Cards. The custom of exchanging love notes goes back to the Roman Lupercalia festival with the name being drawn. But the British were the ones who popularized sending your feelings to someone via a printed card. It is said that the first Valentine card was created by Charles, Duck of Orleans, imprisoned in the tower of London for several years. He sent Valentine poems to his wife in France from his jail cell. Commercial Valentines didn't appear until 1800 (in the UK), though handmade cards had been around for years. This early valentines were made by hand, using coloured paper, watercolours and coloured inks. Now manufactured cards are increasingly beautiful, as small works of art, richly decorated with silk, satin, lace, flowers, feathers, gold leaf etc.

Flowers were considered love tokens before there even was a St. Valentines. In ancient Rome flowers were always tied with romance and love. But the gift of flowers on Valentine's Day probably dates to the early 1700s when Charles II of Sweden brought the Persian poetical art called “*the language of flowers*” to Europe. Throughout the 18th century, floral lexicons were published, allowing secrets to be exchanged with a lily or lilac, and entire conversations to take place in a bouquet of flowers. The more popular the flower, the more traditions and meanings have been associated with it. The **rose**, representing love, means “I love you passionately”. It is probably the only flower with a meaning that is universally understood. But there are other flowers considered to be romantic also. **Daisy** is associated with the game “he loves me – he loves me not”. **Gardenia** means “I love you secretly”, **gladiolus** – “You pierce my heart”, **violet** – “I return your love”, **green leaves**

represents hope in a love affair.

Apples have been historically symbols of love and fertility. In ancient times people ate apples to stay young. Apples have also been known for divining. Although in Spain people believe that the **tomato** is really the true romance fruit. There are many idioms that are connected with this fruits: “mom, country and apple pie”, “apple of one's eye”, “to be a hot tomato” etc.

Among early valentines gifts were candies, usually **chocolate**, in heart-shaped boxes. Chocolate contains the same chemical called phenylethylamine or phenylalaine that is produced in our brains when falling in love and that gives the same emotional high related to amphetamines. So, many psychologist feel that chocolate is “love booster”.

“Valentine's Day traditions and customs”

The rituals of love and courtship in old days found their way into the Valentine's Day traditions and customs:

In the Middle Ages young men and women drew names from a bowl to see who their valentines would be. They would wear these names on their sleeves for one week. The custom of lottery drawings to select valentines continued into the 18th century, coming to an end when people decided they'd rather choose – sight seen – their valentines.

If you are awakened by a kiss on Valentine's day you will have good luck.

It was also believed that you would see your lover's face in a dream on Valentine's Eve if you slept with a sprig of rosemary pinned inside your pillow.

Another British folk belief was that to insure a dream of your husband to be was to place bay leaves sprinkled with rose water on your pillows on St. Valentine's Day Eve.

Some people used to believe that if a girl saw a robin flying overhead on Valentine's Day, it meant she would marry a sailor. If she saw a sparrow, she would marry a poor man and be very happy. If she saw a goldfinch, she would marry a millionaire.

To know the name of your future husband (wife) the girl (boy) thought of five or six names of boys (girls) she (he) might marry. As she (he) twisted the stem of an apple she (he) recited the names until the stem came off. It was believed she (he) would marry the person whose name she (he) was saying when the stem felt off.

To know how many children the girl would have she picked a dandelion that had gone to

seed. She took a deep breath and blew the seeds into the wind. Then she counted the seeds that remained on the stem. That was the number of children she would have.

Another way to know how many children the girl would have, was to cut an apple in a half and counted how many seeds are inside.

На заключному етапі заняття проводиться конкурс на кращого знавця англійської історії, культури і традицій, пов'язаних із днем Святого Валентина. Студентам пропонуються такі запитання і завдання:

1. Чому день закоханих відзначається 14 лютого?

2. З чим пов'язана традиція святкування дня Святого Валентина?

3. Які атрибути і символи допомагають ідентифікувати день Святого Валентина з-поміж інших свят?

4. В яких творах світової літератури згадується свято Святого Валентина, знаходять відображення національні традиції його святкування?

5. Назвіть ім'я героїні однієї із шекспірівських трагедій, яка на репліку короля Клавдія відповідає співом: «На Валентина я прийду // Із раннього рана, // Глянь, Валентина жде твоя // Обіч твого вікна («Гамлет», дія IV, сцена 5).

6. З якого твору Ч.Діккенса наведено наступний уривок: «The particular picture on which Sam Weller's eyes were fixed, as he said this, was a highly-coloured representation of a couple of human hearts skewered together with an arrow, cooking before a cheerful fire, while a male and female cannibal in modern attire, the gentleman being clad in a blue coat and white trousers, and the lady in a deep red pelisse with a parasol of the same, were approaching the meal with hungry eyes, up a serpentine gravel path leading thereunto. A decidedly indelicate young gentleman, in a pair of wings and nothing else, was depicted as superintending the cooking; a representation of the spire of the church in Langham Place, London, appeared in the distance; and the whole formed a «valentine», of which, as a written inscription in the window testified, there was a large assortment within, which the shopkeeper pledged himself to dispose of, to his countrymen generally, at the reduced rate of one-and-sixpence each.»?

7. Який вигляд і чому мала валентинка кучера Сема Уеллера, одного з героїв роману

Ч.Діккенса «Посмертні записки Піквікського клубу»?

8. Підготуйте валентинки від імені своїх улюблених героїв із творів англійських письменників, прокоментуйте власні творчі рішення.

Пропонована методична система організації самостійної роботи студентів за лінгвокраїнознавчою темою «Святкові традиції Великобританії. День Святого Валентина» передбачає відпрацювання самоосвітніх умінь працювати з різними джерелами інформації, узагальнювати здобуті знання на основі міждисциплінарної

інтеграції, виконувати різнорівневі завдання, розробляти творчі проекти. Таким чином майбутні вчителі іноземної мови і світової літератури навчаються керувати власною дослідницькою діяльністю, поглиблюють свою фахову компетентність.

Перспективи подальшого розроблення порушеної проблеми вбачаємо у класифікації видів і форм самостійної роботи студентів з лінгвокраїнознавства, у з'ясуванні можливостей застосування сучасних технологій навчання з метою активізації самостійної навчально-пізнавальної діяльності майбутніх учителів-філологів.

Література

1. Гершунский Б. С. Философия образования XXI века. (В поисках практико-ориентированных образовательных концепций) / Б. С. Гершунский. – М. : Совершенство, 1998. – 608 с.
2. Гончаренко С. Український педагогічний словник / С. Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 376 с.
3. Гулецька Я. Г. Організація самостійної роботи магістрів з використанням інформаційно-комунікаційних технологій при вивченні іноземної мови / Я. Г. Гулецька // Вісник НТУУ – «КПІ». Серія : Філософія. Психологія. Педагогіка. – 2009. – № 3. – С. 75–80.
4. Загвязинский В. И. Теория обучения: Современная интерпретация : учеб. пособ. / В. И. Загвязинский. – М. : Издательский центр «Академия», 2001. – 192 с.
5. Енциклопедія освіти / За ред. В. Г. Кременя. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
6. Кремень В. Г. Освіта і суспільство в парадигмі синергетичного мислення / В. Г. Кремень // Педагогіка і психологія. – 2012. – № 2 (75). – С. 5–11.
7. Мартинюк О. В. Організація самостійної роботи студентів-філологів під час вивчення теоретичної фонетики англійської мови / О. В. Мартинюк // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. – 2013. – № 2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.mdct.ru/e-journals/Vnadps/2013_2/zmist.html
8. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/15828.html>

Vitchenko A. Yu., candidate of pedagogical sciences, associate professor

THE PROBLEMS OF ORGANIZATION THE STUDENTS SELF-WORK AT LINGUISTIC AND COUNTRY STUDIES

The article is devoted to the topical problem of future teachers of the Foreign Languages and World Literature self-work organization at Linguistic and Country Studies.

The author analyses the scientific approaches to solving the touched problem at the contemporary pedagogical science and high educational teaching practice, reveals the peculiarities of students self-work preparation while perfecting the Linguistic and Country Studies topic “Holidays Traditions and Customs of the UK. St. Valentine’s Day”. The aim is to form integral concept about the peculiarities of cultural and historical development of the Medieval England and the traditions of St. Valentine’s Day celebration now and than.

The worked out methodological system is directed to extend the cultural, professional and linguistic and country studies knowledge of the future philologist, to develop the self-educational and communicative skills, to stir up the creative thinking, to enlarge the experience of self-searching activity based on the interdiscipline integration, to do the exercises with the different levels, to work out the creative projects.

Key words: self-work, self-educational competence, students-philologist, Linguistic and Country Studies.